

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра маркетингу

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МОТИВУВАННЯ ТА ЛІДЕРСТВО

підготовки магістрів

галузі знань 07 Управління та адміністрування

спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

освітньо-професійної програми Економіка підприємства

Силабус освітнього компонента «МОТИВУВАННЯ ТА ЛІДЕРСТВО» підготовки магістра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, за освітньою програмою Економіка підприємства.

Розробник: Рейкін В. С., професор кафедри маркетингу, д.е.н., професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Костянтин ПАВЛОВ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри маркетингу

протокол № 1 від 8.09.2023 р.

Завідувач кафедри маркетингу:

Тетяна САК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Економіка підприємства», магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання <u>2022-2023</u>
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: немає		Лекції <u>26</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>28</u> год.
		Самостійна робота <u>58</u> год.
Мова навчання	Консультації <u>8</u> год.	
	Форма контролю: <u>залік</u>	
	Українська	

II. Інформація про викладача

Рейкін Віталій Самсонович

доктор економічних наук,

професор,

професор кафедри маркетингу

Контактна інформація викладача:

Телефон

0509262369

Електронна пошта:

Reikin.Vitaliy@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G

ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Мотивування та лідерство» належить до нормативних, спрямований на формування фахових компетенцій в економічній сфері щодо системи мотивації персоналу та практичних аспектів лідерства. Особлива увага приділяється вибору форм та методів мотивування персоналу з метою підвищення продуктивності праці працівників, а також розвитку управлінської компетентності майбутніх фахівців через поглиблення розуміння природи лідерства та цілеспрямований розвиток практичних навичок лідерства.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета вивчення освітнього компонента – формування системи теоретичних і прикладних знань щодо мотивації персоналу матеріальними, трудовими та статусними засобами, а також розвиток уявлень щодо феномену лідерства, його типології, інструментів лідерства в різних сферах діяльності.

Основними **завданнями** освітнього компонента є:

- вивчення теорії та світового досвіду мотивації персоналу;
- набуття навичок і вмінь самостійно аналізувати стан мотивації персоналу підприємства;
- набуття навичок щодо розробки та обґрунтування рекомендацій підвищення ефективності системи мотивації персоналу підприємства;

- вивчення теорій походження лідерства;
- знання принципів і закономірностей емоційного лідерства;
- вміння застосовувати різноманітні стилі лідерства у відповідній ситуації;
- розуміння фізіологічних витоків та психологічних проявів харизматичного лідерства.

Методи навчання: інтерактивні методи (дискусії, дебати, полеміки), наочні методи (таблиці, графіки), практичні методи (письмові тестові та усні практичні завдання, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань), методи дистанційного навчання (індивідуальне і групове консультування, додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання).

3. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.
- ФК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
- ФК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.
- ФК 8. Здатність вирішувати задачі прогнозування процесів розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур із використанням економіко-математичних методів та інформаційних технологій.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.
- ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.
- ПРН 3. Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.
- ПРН 4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.
- ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
- ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

4. Освітня карта ОК (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бал
Змістовий модуль 1. Теоретичні та прикладні основи мотивування						
Тема 1. Сучасне розуміння мотивації як процесу	10	2	2	6	-	ФО, Т, К / 10
Тема 2. Змістові теорії мотивації	15	4	4	6	1	ФО, Т, К / 10
Тема 3. Процесуальні теорії мотивації	15	4	4	6	1	ФО, Т, ТЕ / 10
Тема 4. Матеріальна, трудова і статусна мотивація праці	15	4	4	6	1	ФО, Т, ТЕ, Е / 10
Тема 5. Методи нематеріальної мотивації	11	2	2	6	1	ФО, Т, К / 10
Разом за модулем 1	66	16	16	30	4	50
Змістовий модуль 2. Теорія та практика формування лідера						
Тема 6. Вступ до теорії і практики формування лідера	13	2	4	6	1	ФО, Д, Т / 10
Тема 7. Теорії походження лідерства	11	2	2	6	1	ФО, Е, Т / 10
Тема 8. Харизматичне лідерство	11	2	2	6	1	ФО, Д, ТЕ, Е / 10
Тема 9. Резонансне лідерство	10	2	2	6	-	ФО, Д, ТЕ / 10
Тема 10. Сучасне лідерство	9	2	2	4	1	ФО, Д, Т, Е / 10
Разом за модулем 2	54	10	12	28	4	50
Види підсумкових робіт						Бал
Залік						100
Всього годин / Балів	120	26	28	58	8	100

Форма контролю: поточне оцінювання (фронтальне опитування (ФО), тести (Т), написання тез (ТЕ), написання есе (Е), дискусія (Д), розгляд кейсів (К), підсумковий контроль у формі заліку. Залік проводиться у письмовій формі (тестування).

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів передбачає: підготовку до практичних занять, опрацювання рекомендованої наукової літератури, написання тез доповідей, написання есе, підготовку до заліку. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни та повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента та містяться в електронному курсі Microsoft Teams:

https://teams.microsoft.com/l/team/19%3a6QDa1V-n-OHlkZjCh7WtFrl_B_5mvgrgZOAF2KaTRGA1%40thread.tacv2/conversations?groupId=3775181e-f40e-4c46-a024-1fc0e817b9c7&tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових та контрольних завдань. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти: результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultatuv_navchannia_formalnii.pdf).

Визнання можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам) тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання здобувачів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату».

Політика щодо дедлайнів та перекладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

У процесі вивчення освітньої компоненти «Мотивування та лідерство» використовуються такі **засоби та методи оцінювання результатів навчання:**

- тести;
- поточне опитування;
- метод кейсів;
- дискусія;
- написання тез доповідей до наукової конференції;
- написання есе;
- залікове тестування.

Методи навчання: словесний (лекція, бесіда); наочний (демонстрація, ілюстрація), інтерактивний (дискусія, кейс), проблемно-пошуковий (тези, есе).

Політика виставлення балів. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання видів робіт, які передбачені силабусом. Враховуються бали поточного (100 балів), або підсумкового оцінювання (100 балів). При цьому враховуються присутність на заняттях та активність здобувачів під час занять; вимоги академічної доброчесності; своєчасність виконання завдань. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. За кожною темою здобувач може набрати максимально 10 балів.

Критерії оцінювання видів робіт:

фронтальне опитування – 4 бали (точна і змістовна відповідь на поставлене запитання), 3 – незначні неточності, 2 – суттєві неточності, поверхнева відповідь, 1 бал – грубі помилки, незрозуміння змісту питання;

тестування – 1-4 бали (розрахунок балів пропорційно до частки правильних відповідей); написання тез – 4 бали (за умови відповідності тематиці та незначних коригувань викладачем, 3 бали – суттєве коригування викладачем);

дискусія – 2 бали (за умови коректної аргументації та володіння фактами), 1 бал – відповідність змісту проблеми та володіння фактами без наведення аргументації);

ситуативне завдання – 2 бали (розуміння проблемної ситуації та пропонування управлінських рішень), 1 бал – розуміння проблемної ситуації без пропонування управлінських рішень.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf).

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;

- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;

- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;

- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;

- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль (залік) проводиться у формі тестових завдань згідно розкладу. Тестові запитання складено відповідно до програми курсу. Містять 50 запитань з однією правильною відповіддю, що оцінюється в 2 бали. Максимальна оцінка 100 балів.

Перелік питань до заліку

1. Зміст мотиву та мотивації.
2. Стимулювання та винагорода.
3. Стадії мотивації.
4. Управлінські проблеми в контексті мотивації.
5. Теорія ієрархії потреб Маслоу.
6. Теорія Альдерфера.
7. Теорія двох факторів Герцберга.
8. Теорія набутих потреб Мак-Клелланда.
9. Узагальнення змістових теорій мотивації.
10. Теорія очікувань.
11. Теорія справедливості.
12. Концепція партисипативного (спільного) управління.
13. Модель Портера–Лоулера.
14. Використання теорій мотивації в менеджменті персоналу.

15. Поняття та основні положення матеріальної мотивації.
16. Диференціація доходів населення.
17. Трудова і статусна мотивація персоналу.
18. Ретроспектива та теорії нематеріальної мотивації.
19. Планування кар'єри як чинник мотивації.
20. Гуманізація праці як нематеріальна мотивація трудової діяльності.
21. Сутність лідерства.
22. Особистісні якості, що забезпечують здатність до лідерства.
23. Навички лідера.
24. Теорії особистісних якостей.
25. Ситуативні теорії.
26. Атрибутивні теорії.
27. Сутність харизматичного лідерства.
28. Етичні прояви харизми.
29. Неетичний харизматичний лідер.
30. Розвиток харизми.
31. Сутність резонансного лідерства.
32. Резонансні (емоційні) стилі лідерства.
33. Дисонансні стилі лідерства.
34. Вимоги до лідерів у 21 ст.
35. Розвиток особистості сучасного лідера.
36. Соціальний феномен лідерства.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Войтко С. В., Мельниченко А. А. Лідерство та антикризовий менеджмент: підручник. К. : КПІ, 2021. 194 с.
2. Донован А. Самомотивація. К.: Фабула, 2019. 166 с.
3. Крейг Нік. Лідерство починається з призначення. К.: Фабула, 2019. 240 с.
4. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава : ПУЕТ, 2018. 241 с.
5. Пащенко С. Ю., Сербін О. О., Стоян С. П. Креативне лідерство: посібник. К.: «Ліра-К», 2020. 100 с.

Додаткова

6. Гончаренко Т. І. «Мотивація» як предмет економічного дослідження. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Вип. 25. С. 257-259.
7. Кожушко Л. Ф., Щербакова А. С. Лідерство як передумова ефективної системи менеджменту організації. *Вісник НУВГП. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 92. С. 85-95. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve420209>.

8. Мороз В.П. Лідерство як наукова проблема. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. №1. С. 99-110. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-1\(324\)-1-99-110](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2019-1(324)-1-99-110)

9. Рейкін В. С. Феномен харизматичного лідерства: домінанти та дискусійні аспекти. *Наук. журнал «Економіка та суспільство»*. 2022. № 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-62>

10. Reikin V. Features of Intangible Motivation of Organization Staff. *Наук. журнал «Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки»*. 2022. № 4. С. 79-85. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-79-85>.

11. Сокол Є., Романовський О. Панфілов Ю. Досвід формування лідерів в НТУ «ХП». 2020. *Лідер. Еліта. Суспільство*. №1. С. 30-42. DOI: <https://doi.org/10.20998/%x>.

Інтернет-ресурси:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
3. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>.
5. Кодекс законів про працю України. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.